

מחווון – חוברת העבודה בגאוגרפיה לכיתה ז'

פרק 1: גלובליזציה: העולם ככפר עולמי

1 השלימו בעזרת מחסן המילים.

- א. המטה של תאגיד רב-לאומי נמצא בדרך כלל במדינה **מפותחת**.
- ב. מפעלים רבים עוברים למדינות שבהן **השכר** נמוך.
- ג. בזכות **האינטרנט** אפשר לצפות בסרט שצולם ביבשת אחרת.

2 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. טיסות זולות הן אחד המנועים של הגלובליזציה.	☒	☐	
ב. גלובליזציה קשורה רק לכלכלה ולא לתרבות.	☐	☒	גלובליזציה משפיעה גם על כלכלה וגם על תרבות.
ג. משבר במדינה אחת יכול להשפיע על מדינות רבות.	☒	☐	

3 בחרו את התשובה הנכונה.

- א. מה מהבאים הוא דוגמה לגלובליזציה בתרבות?
 - **שיר קוריאני שמושמע בכל העולם**
 - גשם בחורף
 - בית ספר בשכונה

4 השלימו את הטבלה: מנוע של גלובליזציה ודוגמה.

המנוע	דוגמה
תקשורת	אינטרנט, טלפון חכם, לווין
תחבורה	ספינת מכולות, טיסות זולות
סחר חופשי	הסכם שמוריד מכסים

5 מצאו בבית מוצר שיוצר בחו"ל. כתבו מה המוצר ובאיזו מדינה יוצר.

תשובה אפשרית: תשובה אישית, למשל: אוזניות – יוצרו בסין.

6 הסבירו במשפט אחד או שניים מה פירוש «כפר עולמי».

תשובה אפשרית: העולם קשור ומחובר כמו כפר קטן; מידע, סחורות ואנשים עוברים מהר בין המדינות.

פרק 2: תפרוסת האוכלוסייה בעולם: איפה גרים בני האדם?

1 התאימו כל אזור לתיאור שלו.

טור א

1. סיביר

2. מזרח אסיה

3. מדבר סהרה

4. הרי ההימלאיה

טור ב

1 קר מאוד ודליל

2 צפוף מאוד

4 הררי וגבוה, מעט תושבים

3 יבש ודליל

2 השלימו.

א. מפה שבה כל נקודה מייצגת מספר תושבים נקראת מפת **נקודות**.

ב. במפת צפיפות, צבע **כהה** מראה אזור צפוף.

3 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. צפיפות מחושבת לפי מספר התושבים חלקי השטח.	☒	☐	
ב. אנשים מעדיפים לגור על הרים גבוהים מאוד.	☐	☒	אנשים מעדיפים לגור במישורים; בהרים גבוהים גרים מעט אנשים.

4 בחרו את התשובה הנכונה.

א. איזה אזור צפוף יותר?

- 2,000 תושבים ב-10 קמ"ר ○ 2,000 תושבים ב-200 קמ"ר

5 תנו דוגמה לאזור בישראל שהוא צפוף ולאזור שהוא דליל, והסבירו את ההבדל.

תשובה אפשרית: צפוף: גוש דן (עבודה, שירותים, מישור החוף). דליל: הנגב (מדבר, מעט מים).

6 הציעו דרך אחת למשוך תושבים לאזור דליל.

תשובה אפשרית: לבנות מקומות עבודה ושירותים, או לשפר את התחבורה לאזור.

פרק 3: גידול האוכלוסייה ומבנה הגילים

1 התאימו מושג להסבר.

טור א

טור ב

1. ריבוי טבעי

1 נולדים פחות מתים

2. תוחלת חיים

3 תרשים של קבוצות הגיל

3. פירמידת גילים

2 מספר השנים שאדם צפוי לחיות

4. הזדקנות

4 עלייה בחלק של המבוגרים באוכלוסייה

2 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. אוכלוסיית העולם היום גדולה מ-8 מיליארד.	☒	☐	
ב. פירמידת עם בסיס צר מראה שנולדים ילדים רבים.	☐	☒	בסיס צר מראה שנולדים מעט ילדים.

3 בחרו את התשובה הנכונה.

א. במדינה נולדו 25 ומתו 5 (לכל 1,000). מה הריבוי הטבעי?

- 30 • 20 ○ 5

4 השלימו.

- א. פירמידה רחבה בבסיס וצרה למעלה מתאימה למדינות רבות באפריקה.
- ב. פירמידה עם הרבה מבוגרים מתאימה ליפן ולאטליה.

5 הסבירו במשפט אחד מדוע אוכלוסיית העולם גדלה מאוד במאה השנים האחרונות.

תשובה אפשרית: בזכות שיפור ברפואה, בתזונה ובמים נקיים – פחות אנשים מתים צעירים.

6 שרטטו במחברת פירמידה של אוכלוסייה צעירה ופירמידה של אוכלוסייה מזדקנת, וכתבו במה הן שונות.

תשובה אפשרית: צעירה: בסיס רחב וצמרת צרה. מזדקנת: בסיס צר וצמרת רחבה יותר.

פרק 4: הגירה לסוגיה: למה אנשים עוברים לגור במקום אחר?

1 השלימו.

- א. המקום שממנו יוצא המהגר נקרא מדינת **המוצא**.
- ב. המקום שאליו מגיע המהגר נקרא מדינת **היעד**.

2 השלימו: השפעה אחת של ההגירה על כל מדינה.

השפעה חיובית		השפעה שלילית
מדינת היעד	עובדים חדשים, תרבות מגוונת	צורך לקלוט ולשלב, עומס על שירותים
מדינת המוצא	כסף שהמהגרים שולחים הביתה	יציאת צעירים ובעלי מקצוע

3 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. עובדים זרים מגיעים לעבוד בחקלאות, בבנייה ובסיעוד.	☒	☐	
ב. אסון טבע הוא גורם משיכה.	☐	☒	אסון טבע הוא גורם דחיפה.

4 בחרו את התשובה הנכונה.

- א. מה מהבאים הוא גורם משיכה?
○ אבטלה • **שכר גבוה** ○ בצורת

5 ראינו בן משפחה או שכן שהיגר (מארץ אחרת או מעיר אחרת). כתבו מה דחף אותו לעזוב ומה משך אותו.

תשובה אפשרית: תשובה אישית: גורם דחיפה וגורם משיכה מתוך הראיון.

6 הציעו דרך אחת שבה מדינה יכולה לעזור למהגרים להשתלב.

תשובה אפשרית: שיעורי שפה, עזרה במציאת עבודה ודיוור.

פרק 5: עיור: סוגי ערים ומבנה העיר

1 השלימו.

- א. עיר שקמה בצומת דרכים התפתחה בדרך כלל כמרכז **מסחר**.
ב. עיר שקמה ליד מחצבים התפתחה בדרך כלל כעיר **תעשייה**.

2 השלימו: גורם מיקום ותפקוד שהוא יוצר.

תפקוד אפשרי	גורם מיקום
עיר נמל	חוף ים עם מפרץ
עיר מסחר	צומת דרכים
עיר תעשייה	מחצבים בקרבת מקום

3 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. טוקיו היא עיר ענק.	☒	☐	
ב. לכל עיר יש רק שכונות מגורים.	☐	☒	בעיר יש מע"ר, שכונות מגורים, אזורי תעשייה ושטחים ציבוריים.

4 בחרו את התשובה הנכונה.

א. מה נמצא בדרך כלל במע"ר?

- שדות חקלאיים • **בנקים ומשרדים** ○ שמורת טבע

5 הסבירו במשפט אחד מה פירוש «עיר».

תשובה אפשרית: תהליך שבו חלק גדל מהאוכלוסייה עובר לגור בערים.

6 ציירו במחברת תרשים פשוט של עיר: מע"ר במרכז, שכונות מגורים ואזור תעשייה. כתבו

כותרת לכל חלק.

תשובה אפשרית: תרשים עם מע"ר במרכז, שכונות סביבו, ואזור תעשייה בשוליים ליד דרך ראשית.

פרק 6: בעיות העיר ופיתוח בר-קיימא

1 השלימו.

א. יישובים קטנים ושקטים מסביב לעיר הגדולה נקראים **פרברים**.

ב. זיהום אוויר בעיר נגרם בעיקר מתחבורה ומתעשייה.

2 השלימו: בעיה בעיר, הסיבה שלה ופתרון.

בעיה	סיבה	פתרון
פקקים	יוממות, הרבה רכבים פרטיים	תחבורה ציבורית
זיהום אוויר	תחבורה ותעשייה	רכבים חשמליים, פיקוח על מפעלים
שכונות עוני	עיור יתר	בניית דיור ושירותים

3 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. בנייה לגובה חוסכת שטחים פתוחים.	☒	☐	
ב. פירוור מקטין את הפקקים בכניסה לעיר.	☐	☒	פירוור מגדיל את היוממות ואת הפקקים.

4 בחרו את התשובה הנכונה.

א. איזה צעד מתאים לפיתוח בר-קיימא?

- הרחבת כבישים לרכבים פרטיים בלבד
- הקמת רכבת קלה
- סגירת פארקים לטובת חניונים

5 הסבירו במילים שלכם מהו פיתוח בר-קיימא, ותנו דוגמה.

תשובה אפשרית: פיתוח שעונה על צורכי היום בלי לפגוע בדורות הבאים, למשל מחזור או תחבורה ציבורית.

6 למה עיור יתר יוצר שכונות עוני?

תשובה אפשרית: כי אנשים מגיעים מהר יותר משהעיר בונה דירות, תשתיות ושירותים.

פרק 7: פערי פיתוח בעולם ומדדי פיתוח

1 התאימו מדד למה שהוא מודד.

טור א

1. תמ"ג לנפש

2. תוחלת חיים

3. יודעי קרוא וכתוב

4. תמותת תינוקות

טור ב

2 כמה שנים צפוי אדם לחיות

3 השכלה

4 בריאות ורפואה

1 כמה הכלכלה מייצרת לכל תושב

2 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. ישראל נחשבת מדינה מפותחת.	☒	☐	
ב. עבר קולוניאלי אינו קשור לפערי פיתוח.	☐	☒	עבר קולוניאלי הוא אחת הסיבות לפערי פיתוח.

3 בחרו את התשובה הנכונה.

א. מהם שלושת התחומים של מדד הפיתוח האנושי?

• **בריאות, השכלה, הכנסה** • ספורט, מוזיקה, תיירות • גשם, טמפרטורה, רוח

4 השלימו.

א. התוצר המקומי הגולמי מקוצר **תמ"ג**.

ב. ארגון שמחשב את מדד הפיתוח האנושי: **האו"ם**.

5 למה כדאי להשוות כמה מדדים ולא רק את התמ"ג לנפש?

תשובה אפשרית: כי מדינה יכולה להיות עשירה אבל עם השכלה או בריאות חלשות; כמה מדדים נותנים תמונה מלאה.

6 הציעו פרויקט אחד שארגון סיוע יכול לעשות במדינה מתפתחת, והסבירו במה הוא יעזור.

תשובה אפשרית: למשל: קידוח באר מים – פחות מחלות, ילדים מבליים פחות זמן בהבאת מים ויותר בלימודים.

פרק 8: בעיות סביבה חוצות גבולות

1 השלימו.

א. אירועי מזג אוויר קיצוניים כוללים בצורות, שיטפונות וגלי חום.

ב. הים התיכון משותף לכל המדינות שסביבו.

2 השלימו: בעיה, תוצאה ופתרון משותף.

בעיה	תוצאה	פתרון משותף
שינוי אקלים	קרחונים נמסים, גלי חום	הסכם להפחתת גזי חממה, אנרגיה מתחדשת
פלסטיק בים	פגיעה בבעלי חיים ובחופים	הסכם להפחתת פלסטיק, ניקוי חופים

3 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. אנרגיה מתחדשת מפחיתה את פליטת גזי החממה.	☒	☐	
ב. כריתת יערות עוזרת להילחם בשינוי האקלים.	☐	☒	כריתת יערות מגבירה את שינוי האקלים, כי עצים קולטים פחמן דו-חמצני.

4 בחרו את התשובה הנכונה.

א. מה מהבאים הוא משאב משותף?

- נהר שעובר בשלוש מדינות • החצר של בית הספר • מקרר בבית

5 למה מדינות צריכות לחתום על הסכמים כדי לשמור על הסביבה?

תשובה אפשרית: כי הבעיות חוצות גבולות, ומדינה אחת לבד לא יכולה לפתור אותן.

6 בחרו בעיה סביבתית אחת וכתבו מה כל אחד מאיתנו יכול לעשות ומה המדינה יכולה לעשות.

תשובה אפשרית: למשל זיהום אוויר: אני – תחבורה ציבורית; המדינה – אנרגיה סולארית ופיקוח על מפעלים.

חזרה – מה למדנו?

1 חזרה: השלימו בעזרת מחסן המילים.

א. העולם המחובר נקרא «**עולמי**».

ב. מספר תושבים חלקי שטח: **צפיפות** אוכלוסייה.

ג. נולדים פחות מתים: ריבוי **טבעי**.

ד. מרכז העסקים הראשי בעיר: **מע"ר**.

ה. נסיעה יומית לעבודה בעיר אחרת: **יוממות**.

2 חזרה: התאימו מושג להסבר.

טור א

1. תאגיד רב-לאומי

2. גורם דחיפה

3. עיור יתר

4. מדד פיתוח אנושי

5. אנרגיה מתחדשת

טור ב

4 בריאות, השכלה והכנסה במספר אחד

5 אנרגיה מהשמש ומהרוח

3 יותר אנשים מאשר דירות ושירותים בעיר

1 חברה שפועלת בהרבה מדינות

2 סיבה לעזוב מקום

3 חזרה: נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. היום יותר ממחצית בני האדם גרים בערים.	☒	☐	
ב. פירמידה עם בסיס צר מראה אוכלוסייה צעירה.	☐	☒	בסיס צר מראה אוכלוסייה מזדקנת.
ג. זיהום נהר יכול לפגוע בכמה מדינות.	☒	☐	
ד. מלחמה היא גורם משיכה להגירה.	☐	☒	מלחמה היא גורם דחיפה.

4 חזרה: מיינו לפי הנושא.

פיתוח	עיר	אוכלוסייה והגירה
תמ"ג לנפש, תוחלת חיים	מע"ר	פירמידת גילים, גורמי דחיפה ומשיכה, פליטים

5 חזרה: בחרו נושא אחד שלמדתם השנה, והסבירו איך הוא קשור לגלובליזציה.

תשובה אפשרית: למשל הגירה: בזכות תחבורה ותקשורת קל יותר לעבור בין מדינות; או בעיות סביבה שעוברות בין מדינות.